

Nr 171.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av en Vadstena krigsmanshuskassa tillhörig fastighet; 'given Stockholms slott den 10 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, ERICSSON, MOSSBERG, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet och t. f. chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Danielson, anmäler statsrådet Ericsson fråga om försäljning av en Vadstena krigsmanshuskassa tillhörig fastighet och anför därvid följande.

I skrivelse den 11 oktober 1946 har *kammarkollegiet*, som handhar förvaltningen av Vadstena krigsmanshuskassas fasta egendom, gjort framställning om försäljning av den kassan tillhöriga fastigheten Ryckelsby 3² i Ekeby socken till dess nuvarande brukare Karl Oscar Svensson. Fastigheten — som omfattar en areal av sammanlagt 54,05 hektar, därav 20 hektar åker, 0,25 hektar tomt och trädgård, 3,50 hektar ängsmark, 26 hektar skogsmark samt 4,30 hektar övrig mark — har år 1945 åsatts ett taxerings-

värde av 37 500 kr., därav 30 900 kr. jordbruksvärde och 6 600 kr. skogsvärde. Till fastigheten hör $\frac{3}{2}$ av Ryckelsby kvarn och såg, vilken kvarn och såg i sin helhet har ett taxeringsvärde av 33 700 kr.

I nyssnämnda skrivelse har kollegiet framhållit i huvudsak följande.

Överstelöjtnanten David Gyldenklou donerade på 1680-talet hemmanet 1 mantal frälse Ryckelsby nr 3 i Ekeby socken till Vadstena krigsmanshus. Besittningsrätten till $\frac{1}{2}$ mantal av hemmanet — numera Ryckelsby 3² — överläts enligt kammarkollegiets resolution den 22 december 1881 tills vidare till Jacob Vilhelm Svensson. Denne avled den 14 mars 1926 och hans hustru den 24 augusti 1936. Hemmansdelen jämte därtill hörande andel i Ryckelsby kvarn och såg innehaves nu av makarnas son Karl Oscar Svensson, som själv brukar fastigheten. Åbo- och besittningsrätten till andra hälften av hemmanet — numera Ryckelsby 3³ — innehås av grosshandlaren Gustaf Rylander i Stockholm, som utarrenderat fastigheten.

Av verkställd utredning hade kollegiet inhämtat, att hemmanet vore av frälse natur och att detsamma på grund härav icke lagligen torde hava kunnat upplåtas under årfällig åbo- och besittningsrätt. Den verkställda upplåtelsen syntes därför vara att betrakta såsom arrendeupplåtelse. Sådan upplåtelse kunde emellertid jämlikt vid tiden för densamma gällande förordningar icke ske för längre tid än 50 år eller för förste arrendeinnehavarens och hans hustrus livstid. Arrenderätten till hemmansdelen torde således få anses hava förfallit.

Med hänsyn härtill hade kollegiet den 12 maj 1941 uppdragit åt kammaradvokatfiskalsämbetet att vid Folkungabygdens domsagas häradsrätt anhängiggöra talan mot, såvitt nu är fråga, Svensson med yrkande om hemmansdelens avträdande till Vadstena krigsmanshuskassa. Under rättegången hade Svensson gjort framställning hos ämbetet om uppgörelse i målet, vilket lett till att ämbetet anhållit hos häradsrätten, att målet måtte förklaras vilande och dess fortsatta handläggning bliva beroende på anmälan av part. Häradsrätten hade genom beslut den 14 september 1943 bifallit denna hemställan.

Härefter hade kollegiet — sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 2 november 1944 medgivit, att för ändamålet erforderliga medel finge gäldas av det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa — låtit verkställa utredning om hemmansdelens arrende- och saluvärden i samma ordning, som gällde beträffande försäljning av under domänstyrelsens förvaltning ställd egendom. Vid värderingen av Ryckelsby 3² hade saluvärdet uppskattats till 52 780 kr. 60 öre, varvid hänsyn tagits till av innehavaren eller föregående rättsinnehavaren å hemmansdelen nedlagda kostnader. Vederbörande förrättningsmän föreslog, att fastigheten i första hand skulle försälgas till Svensson, som emellertid på förfrågan förklarar, att han icke vore villig erlagga högre köpeskilling än 42 100 kr.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har i yttrande den 19 febr. 1946 anført, att värderingsmännens uppskattning av den växande skogens värde avsevärt överstege de värden, vartill skogen upptagits vid den allmänna fastighetstaxeringen år 1945. Länsstyrelsen har förordnat, att fastigheten skulle hembjudas nuvarande innehavaren till ett pris, som med hänsyn till att skogen värderats under rådande högkonjunktur borde jämkas nedåt, förslagsvis med 5 000 kr.

Sedan Svensson förklarar sig villig förvärva fastigheten för det av läns-

styrelsen föreslagna priset, eller 47 780 kr., har *kammarkollegiet* tillstyrkt försäljning av fastigheten Ryckelsby 3^a till Svensson för nämnda köpeskilling. I försäljningsvillkoren skulle tillika ingå skyldighet för köparen att tillträdesdagen kontant erlægga köpeskillingen och att svara för alla med köpet förenade lagfartskostnader. Åt länsstyrelsen borde uppdragas att ombesörja försäljningen och utfärda erforderliga köpehandlingar. Den influtna köpeskillingen borde överföras till förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa. — Samtidigt har kollegiet hemställt, att av Rylander gjord ansökning om förvärv av fastigheten Ryckelsby 3^a icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, då försäljning för det av denne erbjudna priset icke borde ifrågakomma.

Sedermera har Svensson i en den 4 mars 1948 dagtecknad skrift på där-om gjord förfrågan förklarat sig villig att för den av honom brukade fastigheten erlægga en köpeskilling motsvarande det av värderingsmännen föreslagna priset, 52 780 kr.

Föredraganden. I det uppkomna läget vill jag icke motsätta mig, att mellanhavandet med Svensson regleras på det för honom tillfredsställande sättet, att ifrågavarande fastighet, som brukats av hans föräldrar och honom i närmare 70 år, med äganderätt överlåtes till honom till ett pris, fastställt med beaktande av såväl de förbättringar, som släkten nedlagt å fastigheten, som förhållandena i övrigt. Med denna utgångspunkt anser jag mig böra godtaga den av honom numera erbjudna köpeskillingen å 52 780 kr., som motsvarar det av värderingsmännen i juli 1945 förordade priset, oavsett att ett avsevärt högre pris utan tvivel för närvarande skulle kunna utvinnas vid offentlig auktion. Med hänsyn till att fastighetens taxeringsvärde överstiger 25 000 kr. erfordras riksdagens medgivande till försäljningen. Därest dylikt medgivande lämnas, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i övrigt bestämma de närmare villkoren för fastighetens försäljning. Köpeskillingen torde böra tillgodoföras förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fastigheten Ryckelsby 3^a med tillhörande andel i Ryckelsby kvarn och såg i Ekeby socken må försäljas till Karl Oscar Svensson till ett pris av 52 780 kr. samt på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet.

Carl Olov Sommar.